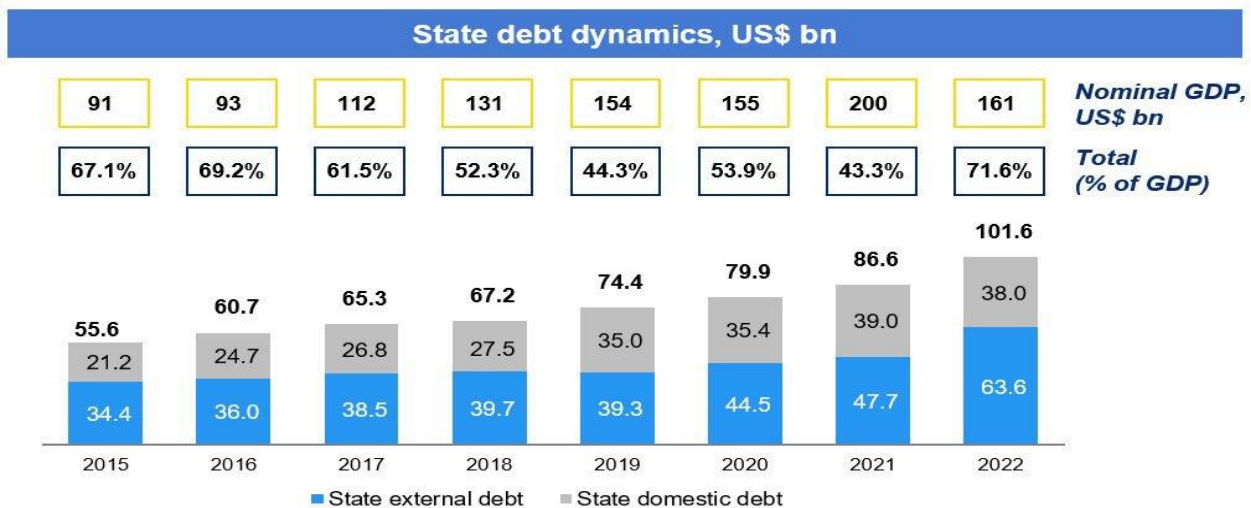

Ілля Клімов
студент гр. ФПФМ-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Юрій Охотницький
студент гр. ФПФМ-12,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Тетяна Кізима

ПРАГМАТИКА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ І ФІНАНСОВА ДОПОМОГА УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах повномасштабної війни в Україні значно загострилася проблема обслуговування та погашення державного боргу. Адже російське вторгнення на територію суверенної держави, яке розпочалося у лютому 2022 року, «призвело до падіння номінального ВВП України до \$161 млрд і збільшення співвідношення державного боргу України до ВВП до 71,6% із 43,3% у 2021 році» [3] (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка номінального ВВП і співвідношення державного боргу до ВВП України у 2015-2022 роках [3]

Принагідно зазначимо, що і в найближчому майбутньому видатки України на обслуговування й погашення внутрішніх та зовнішніх боргів продовжуватимуть зростати, позаяк доволі значні запозичення країна планує здійснювати зокрема й у 2023 році. Динаміку погашення сукупного боргу України на період до 2035 року подано на рис. 2.

Звісно, що через суттєве падіння економіки і значні втрати внаслідок повномасштабного російського вторгнення з 24 лютого 2022 року Україна, як правило, не позичає гроші на комерційних засадах, отримуючи їх зазвичай у формі фінансування від країн-союзниць і міжнародних фінансових організацій (при цьому частина фінансових надходжень потрапляє в Україну на умовах кредитування переважно за пільговими відсотками, а частина – як безкоштовна допомога у формі грантів, котра становить близько 40% обсягу усієї фінансової допомоги з боку західних партнерів).

КОЛИ І СКІЛЬКИ БОРГІВ ДОВЕДЕТЬСЯ ПОВЕРТАТИ УКРАЇНІ?

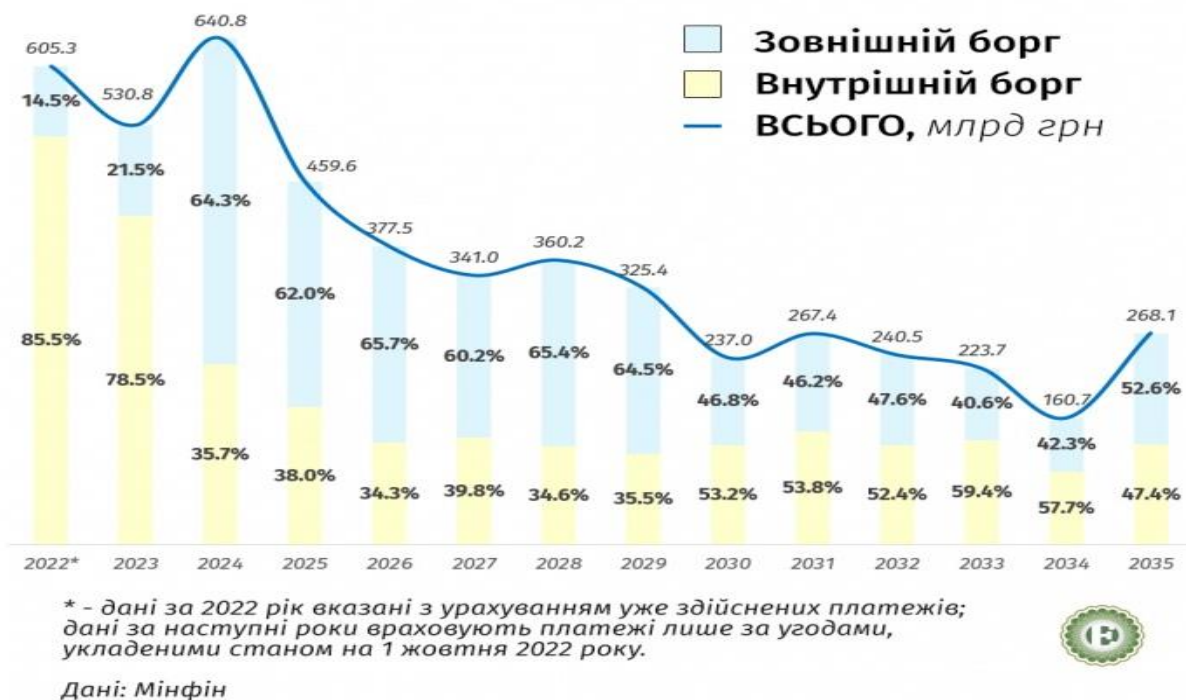

Рис. 2. Динаміка погашення зовнішнього та внутрішнього боргу України у 2022-2035 роках [1]

Зокрема, «з початку 2022 року найбільше допомогли грошима США, надавши \$13 млрд, та Європейський Союз, виділивши \$11,5 млрд. При цьому гранти від США становлять \$8,49 млрд, а від Євросоюзу – \$626 млн. Крім того, фінансово допомогли Україні Міжнародний валютний фонд – \$2,7 млрд, Європейський інвестиційний банк – \$2,32 млрд, Всесвітній банк – \$1,7 млрд, Канада – \$1,5 млрд, Німеччина – \$1,4 млрд, Велика Британія – \$1 млрд, Японія – \$500 млн, Франція – \$332 млн, Італія – \$330 млн, Нідерланди – понад \$110 млн» [2].

Проте заради справедливості слід акцентувати, що незважаючи на низку негативних наслідків для економіки, чимало розвинених країн світу продовжують успішно функціонувати навіть в умовах, коли їхній державний борг перевищує обсяги валового внутрішнього продукту (рис. 3).

Так, максимальний розмір державного боргу до ВВП з-поміж економічно розвинених країн світу зафіксовано у Японії (259,5%). Далі за нею слідує Греція (222,4%) та Італія (173,1%). У США цей показник становить 150,5% від величини ВВП країни.

Звісно ж, об'єктивно вищенаведені країни світу можуть собі дозволити мати такі великі борги, позаяк вони, як правило, позичають кошти під доволі низькі проценти, адже мають високі кредитні рейтинги. Скажімо, «попит на казначейські зобов'язання США існуватиме завжди, і американський уряд може запросто рефінансувати попередню заборгованість, продавши нові облігації» [1].

ЯКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ В ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ?

* - відповідно до проекту бюджету на 2023 рік
** - відповідно до даних МВФ станом на 2020 рік
Дані: ОЕСР, МВФ, Мінфін

Рис. 3. Розмір державного боргу до ВВП в економічно розвинених країнах світу [1]

Україна ж наразі, перебуваючи в умовах повномасштабної війни і борючись за право на існування, на превеликий жаль, такої можливості не має. Тому уряду слід докладати максимум зусиль для проведення необхідних реформ, котрі б дозволили наростити кредитний рейтинг країни, збільшивши довіру до неї як до надійного партнера. А допомогти у цьому, вважаємо, зможе євроінтеграційний вектор розвитку нашої держави, адже «перспектива членства в ЄС заохочуватиме міжнародні інвестиції в економіку України після війни, а необхідність відповідати вимогам для вступу в ЄС сприятиме підвищенню кредитного рейтингу та здешевленню зовнішніх позик» [1].

Принагідно зазначимо, що «не платити за зовнішнім боргом Україна теж не може, адже вона залежить від західного фінансування. У разі оголошення неплатоспроможності перед МВФ, ЄБРР, Світовим банком домовитися з ними про нові позики було б неможливо» [1].

Немає наразі гострої потреби і у проведенні реструктуризації державного боргу, позаяк Україна влітку минулого року уже відстрочила виплати за комерційними боргами (на суму близько 6 млрд дол. США) терміном на два роки, тож проводити ще одну реструктуризацію до завершення цього терміну немає жодного сенсу.

Відтак основним борговим навантаженням для України у найближчі два роки залишатимуться платежі на користь міжнародних фінансових організацій, зокрема Міжнародного валютного фонду.

Список використаних джерел:

1. Вінокуров Я. Державний борг України перевищить 100% ВВП. Що це означає? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/25/692991/>
2. Державний борг України б'є рекорди: Скільки українці заборгували кредиторам. URL: <https://psm7.com/uk/money/derzhavnij-borg-ukra%20ni-bye-rekordi-skilki-ukra%20nci-zaborguvali-kreditoram.html>
3. Держборг України зріс до 78,5% ВВП минулого року. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3698436-derzborg-ukraini-za-rik-zris-do-785-vvp-minfin.html>